

Provinciale Staten van de Provincie Zeeland
t.a.v. de Statengriffie

Onderwerp	Zaaknummer	Behandeld door	Verzonden
Voortgangsbericht inzake panoramaheuvel Hedwigepolder (Natuurpakket Westerschelde, NPW)	52739		

Middelburg, 2 november 2023

Geachte voorzitter,

In de vergadering van de Commissie Ruimte van 13 oktober heeft gedeputeerde Vael de situatie rond de Panoramaheuvel toegelicht, met de toezegging in een brief de vragen als gesteld in deze vergadering, te beantwoorden. Dat doen we met deze brief.

Totstandkoming ideeën en afspraken over de heuvel

De panoramaheuvel is enige jaren geleden als idee ontstaan nadat duidelijk was dat in het gebied veel grond zou overblijven die vervolgens afgevoerd zou moeten worden. Het had de voorkeur om de grond in het gebied te houden en in te zetten voor recreatief medegebruik (win-win). Het idee van de panoramaheuvel met daarop een uitkijktoren werd geboren in de dialoog met de streekhouders. De heuvel is vervolgens in het rijksinpassingsplan en de vergunningen ingepast. Daarna heeft de Vlaamse Waterweg in afstemming met Provincie Zeeland de aannemer in oktober 2021 opdracht gegeven met het grondoverschot de heuvel aan te leggen.

De eerste inschatting van het te verwerken volume grond in de heuvel is door de Vlaamse Waterweg in 2018 gemaakt en verwerkt in het bestek. Aan de hand van deze gegevens is er een ontwerp van de heuvel opgenomen in het bestek met een hoogte van 29,7 m + NAP waarbij is aangegeven dat deze hoogte indicatief was, afhankelijk van het uiteindelijke grondoverschot. In het bestek was altijd al opgenomen dat géén grond van buiten het gebied aangevoerd mocht worden.

Sindsdien is de planvorming aan Nederlandse kant doorgestaan. Om de omgeving meerwaarde te bieden werd eerst het idee van een uitkijktoren op de heuvel uitgewerkt. In een latere stap werd dit gecombineerd met de radartoren van Rijkswaterstaat / Schelderadarketen (i.v.m. de vervangingsopgave van de bestaande radartoren Saeftinghe, die einde levensduur bereikt heeft). Daarmee ontstond voor ons de situatie dat de exacte hoogte van de heuvel een belangrijke factor werd, terwijl het voor de Vlaamse Waterweg vooral van belang was dat de vrijkomende grond kon worden hergebruikt. Hoewel er met Rijkswaterstaat verschillende voorbereidende stappen zijn gezet, heeft dit nog niet geleid tot een ondertekende samenwerkingsovereenkomst.

Vanuit deze inzet is de hoogte van de heuvel in de loop van de ontwikkeling een factor geworden, zonder dat hier tussen de Vlaamse Waterweg en Provincie Zeeland óf Provincie Zeeland en Rijkswaterstaat harde afspraken over zijn vastgelegd. Op het moment dat de Vlaamse Waterweg het contract met de aannemer sloot, was de hoogte nog niet die belangrijke factor.

Oorzaak

In de afgelopen weken hebben meerdere gesprekken op verschillende niveaus plaatsgevonden met de Vlaamse Waterweg. Op deze overleggen is de oorzaak van de voorliggende situatie uitvoerig doorgeproken.

Het is eigen aan werken met veel grondverzet dat afwijkingen mogelijk zijn op vermoedelijke hoeveelheden. Het volume van gecompacteerd / geconsolideerd grond die wordt uitgegraven en opnieuw wordt verdicht vertoont schommelingen en is daarom nooit op voorhand exact te voorspellen. In totaal is binnen het Hedwige-Prosperproject 3 miljoen m³ grond verzet waarvan de helft uitgravingen en de helft ophogingen. De oude zeedijk is afgegraven en het gebied is ingericht voor de natuurontwikkeling door het uitgraven van een krek- en geulenstelsel. De daarbij vrijkomende zand- en kleivolumes zijn gebruikt voor aanleg van de nieuwe zeedijk en de panoramaheuvel. Ten aanzien van de ontworpen hoogte van de heuvel was er deze zomer een tekort van 54.000 m³ grond (op het geraamde totaalvolume van 691.200 m³ voor de totale heuvel), zo heeft de Vlaamse Waterweg berekend.

Tijdens de uitvoering heeft de aannemer de voortschrijdende voorspellingen van de hoogte van de heuvel deels gebaseerd op geraamde, ter plaatse gemeten uitgegraven gronden. Door de verdichting van de grond bij de verwerking in de heuvel, maar bijvoorbeeld ook in de dijk is het volume minder geworden. Voor beide grondlichamen geldt dat dit goed is voor de stabiliteit.

De Vlaamse Waterweg was ook verrast door het vrij late bericht van de aannemer tijdens de uitvoering van het werk dat een lagere hoogte gehaald zou worden. Het moment van communiceren met de Provincie Zeeland hierover was kort nadat de Vlaamse Waterweg dit van de aannemer had gehoord.

Expliciet is gevraagd of de aannemer in de beleving van De Vlaamse Waterweg conform bestek de uitgravingen heeft gedaan. De Vlaamse Waterweg heeft aangegeven dat de controle van de as-buitplannen nog lopende is, maar het beeld is dat de aannemer het Hedwige-Prosperproject conform bestek heeft gerealiseerd. Wel is het zo dat de Vlaamse Waterweg bij een eerdere controle heeft vastgesteld dat ter hoogte van de noordelijke route de berm langs de onderhoudsweg van de Leidingendam te hoog is aangelegd. Dit heeft geresulteerd in een opdracht aan de aannemer om de betreffende zones te verlagen. Ook op andere plekken moeten nog resterende werkzaamheden worden uitgevoerd. De Vlaamse Waterweg stuurt de aannemer daarbij actief aan om al het geschikte materiaal dat bij de resterende werkzaamheden nog vrijkomt, op de heuvel te leggen.

Voor zowel Provincie Zeeland als voor de Vlaamse Waterweg geldt, dat er geen verifieerbare aanwijzingen zijn dat er grond uit het gebied is afgevoerd buiten de projectgrens (m.u.v. van het sterk verontreinigde slib uit de voorliggende schorren dat gecontroleerd gestort is in het baggerdepot Hollandsch Diep) .

Oplossing

Bij het op gewenste hoogte brengen van de panoramaheuvel zijn drie partijen betrokken. Dat zijn:

- De Vlaamse Waterweg als opdrachtgever van de aannemer die de werkzaamheden in het Hedwige- en Prosperproject uitvoert.
- Provincie Zeeland als partij die vanuit Nederlandse kant de werkzaamheden begeleidt en het initiatief heeft voor de panoramaheuvel en uitkijktoren.
- Rijkswaterstaat die gecombineerd met de uitkijktoren een radartoren wil realiseren.

Rekening houdend met de verantwoordelijkheden / belangen van partijen, kunnen we als volgt samen de gewenste hoogte bereiken:

- A. De Vlaamse Waterweg stuurt actief op het verwerken van het geschikte materiaal dat vrijkomt bij de resterende werkzaamheden op de heuvel. Daarnaast is de Vlaamse Waterweg bereid de grond van de tijdelijke bouwroute zuid nog op de Panoramaheuvel te leggen op haar kosten. De opdracht is verstrekt aan de aannemer, en de werkzaamheden worden op korte termijn uitgevoerd. Met deze werkzaamheden die een substantieel deel opleveren van de benodigde 54.000 m³, wordt de heuvel enkele meters hoger. De exacte hoogte kan na uitvoering van de aanvullende werkzaamheden bepaald worden.
- B. Voor het resterende deel van het vraagstuk staat Provincie Zeeland in overleg met Rijkswaterstaat aan de lat. Inmiddels is duidelijk dat de oplossing voorhanden is. De komende weken is het enkel nog te bepalen in welke combinatie van oplossingsmogelijkheden we dit gaan realiseren. De mogelijkheden betreffen:

- De mogelijkheid om de grond van de tijdelijke bouwroute noord te benutten door éérs de definitieve noordelijke route (brug) aan te leggen en daarover het bouwverkeer voor de toren te laten rijden of deze grond ná afronding bouw toe te voegen aan de heuvel. Het werken met een zoveel mogelijk gesloten grondbalans is kostenbesparend mits hierdoor geen andere kosten in het kader van de bouw ontstaan.
- Het benutten van grond die in de directe omgeving (Prosperpolder Zuid) is vrijgekomen en in depot is opgeslagen. Beschikbaar is tussen de 50.000 en 60.000 m³ grond die bij omzetting van landbouwgrond naar natuurgebied is vrijgekomen. De Vlaamse overheidsdienst Afdeling Maritieme Toegang is aanspreekpunt voor deze grond en geeft aan bereid te zijn om deze in te zetten en mee te betalen in de uitvoeringskosten. De beschikbare informatie is dat dit grond is met minimaal dezelfde kwaliteit als de grond die nu is hergebruikt voor de aanleg van de Hedwigepolder/panoramaheuvel. Vooraf en tijdens werkzaamheden worden controles op de kwaliteit van de gronden uitgevoerd. Voor de goede orde: we hebben een gedeelte nodig van dit depot, namelijk zoveel grond als er nog nodig is na afronding van de werkzaamheden genoemd onder A om tot de gewenste hoogte te komen.
- Het opvangen van hoogteverschil in het ontwerp van de radarinstallatie. Dit betekent wel dat een aangepast ontwerp van de uitkijk- en radartoren nodig is, en ook hogere bouwkosten voor het bouwwerk. De vraag is gesteld aan Rijkswaterstaat of dit mogelijk is.

De kosten in verband met het ophogen van de heuvel - voor zover aan de orde gelet ook op de andere mogelijkheden genoemd onder B - kunnen opgevangen worden binnen het budget van het Natuurpakket Westerschelde, waarin een risicoreservering is opgenomen voor tegenvallers bij het realiseren van de uitkijktoren.

Het realiseren van de panoramaheuvel op de gewenste hoogte, met daar bovenop de geïntegreerde uitkijk- en radartoren, pakken we als provincie samen met de Vlaamse Waterweg en Rijkswaterstaat in een goede samenwerking op. Op deze manier vinden wij een gezamenlijke oplossing en kunnen we straks terugkijken op de afronding van dit project met een uitkijktoren die een mooie meerwaarde biedt binnen het Grenspark Groot Saefthinghe. Via de periodieke voortgangsrapportages van het Natuurpakket Westerschelde houden we u verder op de hoogte.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten van Zeeland,

drs. J.M.M. Polman, voorzitter

drs. M.C.J. Franken, secretaris-algemeen directeur

Noem in uw contact met ons steeds het zaaknummer. Dit staat bovenaan deze brief.